

باران-سويد

لە بىرى ئەودا بوويت كە سنوورېك بۇ سۆزىت بىكېشىت، سەرقالى دارشتنى خىشتەيەك بوويت بۇ داھاتووت، دەتويست تاپىت بىرېت لە كەسايەتتېت بىگۆرېت، دەتخواست رەق بېت وەك راستىيەكانى ژيان، بىياك وەك چىنگى رەشى قەدەرە ناوازەكانى ئەويى ولات و ئىرەى تاراوگە، سەخت تر لە ھەلويىستى كۆمەل و دۆستە خۆپەرستەكەت، گۆشەگىر دور لە ھەمووان تەنيايى ھەلبىزىرېت. لەو دەمەدا سەپاندى بىرپارىكى بەو جۆرە بەسەر خۆتدا و دارشتنى پىلانېك دژ بە خۆت، گران نەبوو لەلات. ئەگەرچى زۆر ئاسانىش نەبوو بەلام پىت و ابوو ئەوہى كە ھىزى دروستكردىشى نىيە، ھەتمەن تواناى روخاندى ھەيە. گومانە لە ماناكانى راستگويى و وىژدان دەكرد و ئەشتزانى كە ئەمە بىرۆكەيەكى بەتالە لە ژىرى و ئەنجامەكەشى ھىچ دەبىت! بەلام دەمارگىرانە بۇ شتەكانت دەروانى و چارەنووئىكى بەدەت بۇ خۆت داناوو! ئاخىر لە خەونىك رابوو بوويت ھەرەسى بە باوہرەت ھىتابوو..!

ئىوارەيەكيان، ئاوى گولەكانى باخچەكەت ئەدا و تۆوى رقت لە هزرتدا شين دەکرد! دانت بۆ پاساربيەكان رۆ دەکرد و خولياكانى خۆت سەركوت و ديل دەکرد! بە ناچارى پيټ بە گەللا وەريوہەكاندا دەنا و لەگەل دەنگى ئەواندا تۆش بيٲدەنگ لەناوخۆتدا ھاوارت دەکرد و دەتوت؛ كاتىك نەماوہ بۆ پيٲداچوونەوہ، درەنگە بۆ بيٲرکردنەوہ، ميوہەكان بە درەختەكانەوہ بەسەرچوون، چيمەنەكان زەرد ھەلگەران، كال كال كال كال بوونەوہ!

لەو دەمەدا زەنگى تەلەفۇنە دەستبيەكەت ليٲدا، لەگەل كەسيك كەوتيتە گفتوگۆ كە نەتدەناسى و نەشيدەويست پيټ بلى چۆن ژمارەكەتى وەرگرتووہ! ئەو بەردەوام ئەوہى دووپات دەكردەوہ كە لە دوورەوہ نزىك بە ژيان و كەسايەتيت ئاشنايە و مەبەستيتى بتدويٲى! ھەر لەويادا چەندىن باسى جۆراوجۆرتان تاوتويى كرد و وەك ئەوہى لە ساتە سەرەتاكانى تەمەنەوہ پيگەوہ بووبن، ئامازەتان بە درشت و وردى شتەكان دەدا و تاويى لەسەرخۆ و تاويى بە خيٲاربيەكى بيٲويٲە بە ئاسمانى ئەنديشەدا دەفرين. بەو شيٲوہيە چەند كاتژميٲيكتان بەسەربرد و بۆ مائاوايى پيٲى وتى؛ "لە تاريكى ئەمشەودا تۆم باش، كچە كالەكە"، پاش داخستنەوہى تەلەفۇنەكە، ھاتە بىرت كە بىرت چووبوو بپرسى ناوى چى بوو؟! بەلام سەير ھەستت بە ئارامى دەكرد و بى سنوور ئاسودە بوويت. تاريكى بالى كيشا بوو، وەلى تۆ گزنگى نورىك دىەى رۆحى دەرۆكانديت، ھەستى پەى بردنى رۆوناكبيەكى ئيجگار مەزن لە جيٲيەكى ئەم گەردوونە نوٲەكەدا، ژيانى بە خانە مردووہكانت دەدايەوہ و نەشئەى ليكنانى پيٲوہەكان و جوتبوونى برژانگەكانت نيگايەكى گەش و رامانيكى پٲر رەنگيان دەبەخشيە دووبارە ھەلھيٲان و سەرنجى دوور و قوولى چاوہكانت!

مۆبيلەكەت توند بە دەستتەوہ گرتبوو، ھەرچى رق و قينيك ھەبوو فەرامۆشت كردبوو، لە باخەكەدا ھەر دەھاتيت و دەچوويت، دەسورايٲەوہ، ھەر لە خۆتەوہ زەردە دەيگرتيت و دەستت بە پەرى رەنگاورەنگى گولەكاندا دەھيٲنا، لقەكانت رادەوہشاندا و بۆنى نوستووى گولەكانت لەخەو ھەلەدەستاندا، ئاوى چيمەنەكەت دەدا و لەگەل چەھچەھەى پاسارى و كەناربيەكاندا چەند بستىك قاچت لەسەر زەوى بەرزدەبووہ و بە دل دەتچريكاند.

ھەر بەو كەيف و بزىوييەتەوہ باخەكەت جيٲھيٲشت و چوويٲە ژوورەكەت، دەرگاگەت داخست و گلۆپەكەت كوژاندەوہ، دوو مۆمت پيكرد و بە ژوورەكەدا ھاتيت و چوويت و خولايٲەوہ، لەناكاو دەستت بە گولدانىكى خالى سەر پەنجەرەكەدا كيشا و زرمەى كەوتن و ھارەى ورد بوونى بەئاگاي ھيٲنايٲەوہ! بەلام گوٲ پيٲنەدا و چوويت كۆمپيوٲتەرەكەت ھەلگەرد، وەرزی دووہمى زنجيرە مۆسيقاى (چوار وەرزەكەت) خستە سەر و تا توانيت لەسەر نوكى پيٲ لەگەل خۆتدا دەستت كردهوہ بە نەرمە سەما، ئەوجا بۆ ھەواندەنەوہ لەسەر سيسيەمەكەت دريژ بوويت و بۆ ئەوہى بنوويت چاوت ليكنا، ھيٲدى ھيٲدى خەو لەگەل خويدا برديتى، جەستەت شل شل وەك مردن باوہشت پيٲدابكات، سەدان ويٲنە بە ميٲشكندا تيٲپەرين، بى ئاگا لەخۆت وشەى پچر پچرت دەبزپكاند و ليٲوہكانت دەكروشت:-

ئىستاكە چ ناكەم،

تەنيا دەنووم،

گەشتىكىم لە بەرە،

جىھانىك نوور!

لەنيوان ئەم بېرگانەدا، دەنگىك لە ھزرتدا زىنگايەو، پىي وتى:

"لەم كۆمەدا، بەم گرى خەم و بەم دلى جىرايەتەو،

كاروانىك لە نوور دەستىيكا:

يان دەسوتىي،

يانىش دەبىيە نەبەنگىك لە مانا*"

خەبەرت بۆو، ھىشتان ھەر راکشاپوويت كە چاوت كەوتە سەر جىنگاي چۆلى گولدانە كەوتووھەكەي سەر تاقي پەنجەرەكە و پارچە وردبووھەكەي. تەماشاي كۆمپيووتەرەكەت كرد بىتتىن داگىرسابوو. دلۆپى تىكاوى ساردەوھەبووى مۆمەكان بەسەر مېزتەوالىتەكەوھە لىكابوون، خۆت و ئەم وىنانەي دەورووبەرت لە تابلۇيەكى پىر ھەرا و بى ناونىشان دەچوون كە بەسەر ديوارىكەوھە بىدەنگ ھەلواسرابىت!

دىمەن و پروداوھەكەي دوينىي باخچەكەت وەك خەونىك دەھاتە بەرچا، دىبىتت! خەونىكى گەش، وەلى بەدواداچوون و لىكدانەوھەيت ئالۆز دەھاتە خەيال و بى سى و دوو كارتى مۆبىلەكەت دەرھىنا، توورتدا و بىرپارت دا ئەو كەسە نەناسراوھە لىبىرەكەيت.

كەوتىتەوھە گوزەراندى ئىيانى ئاسايىت لەگەل كۆششىكى زۆردا بۆ پەپرەوكردى ئەو نەخشە دۆزەخىيەي كە داترشتبوو بۆ گۆران لەسەر چۆنىتى ئىيان و كەسايەتى خۆت!

رۆژەكان دەپۆن، كەسانىك لەدايك دەبن و كەسانىك دەمرن، ئىيان بەردەوامە و ھىشتا تۆي ھەر تىداي، ئا تو ماويت و ھەلسوكەوت بە شتەكانەوھە دەكەيت، بەلى ھەر نەبى شتەكانى خۆت، ئەي ئەوھە نىيە خۆت بىرپار دەدەيت چى بخۆيت، چى لەبەربەكەيت، چۆن بىرۆيت، سەيرى چى بىكەيت، گوى لە چى بىگريت، چى بخۆينىتەوھە، كەي بنوويت، تۆ ھەموو ئەمانە دەكەيت و ... ژوورەكەت! دەتەوئىت ژوورەكەت چاك بىكەيت. زىستان نىك بۆتەوھە، سىسەمەكەت دەخەيتەوھە لاي پەنجەرەكە. تۆ بە پىچەوانەي خەلگەوھە تامەزرۆي شەختە و زىيانىت، پىتخۆشە شەوانى زىستان لاي پەنجەرەكەوھە بىت و سەرماتىيىت، دەتەوئى ئەو شەوانە لەو سىروشتە رووتبووھەي دەرى بىروانىت و چاوت بە رەقبوونەوھە رابىت، پرودەدا لەو شەوانەدا سەيرتىن وانەي خۆپاگرى فىربىت، تواناي بەرگريت لە ئاست سەختىدا بىگاتە بەركەمالى و شۆرشى ياخىبوونت بەرپا بىت. ھەر ئەمرۆ شتەكانى ئەم ژوورە دەگۆرپىت و چىتر دواي ناخەيت، تۆ دەمىكە نىيازى ئەم گۆرپىنەت ھەيە، ھەر ئىستا دەيكەيت، سىسەمەكە لەلای پەنجەرەكەوھە دەبىت و كىتبخانەكەش كەمىك لەملاتر و لە تەنىشتىيەوھە، مېزى نووسىنەكەش لەوبەرەوھە دادەنىيىت تا چاوت لە پەنجەرەكە و دىمەنى دەرەوھە بىت، كاتى دەنووسىت. ئاخىر ئەو كاتانەي دەروانىت لە دەرەوھە باران دەبارىت، تۆش لە ناوھە دەبارىت بەسەر خۆتدا، بەسەر دلى خۆتدا كە ھاوپىي ھەمىشەبىتە و ھەلگى نەپىيەكانت.

وا ھەموو شتەكانت چاكررد، يەك كالا و يەك جيگا ماوه، بەلام تۆ نینگەرانيت و نەتدەويست ئەويان لەويادا بېت! مېزتەواليتهكەت، ناتەويت بەرامبەر بە سېسەمەكەت بېت! تۆ سيمات شيواوي قەدەريكە و لە ھەوسەلەتدا نەماوه ئامادەي قەيرانى ئاويئە بېت. جا چجا ئاويئەكەت بەرامبەر سېسەمەكەت بېت و يەكبينە و لە دەمى نووستن و بەئاگاھاتتندا روخسارى خۆتى تيدا بېينيت! بەلام نا، قەيناكا، چونكە تازە تۆ بېريارتداوہ لەگەل دل رەقى سروشتى دەرەوہدا لەجەنگدا بېت، بۇيە دەبېت پېش ئەو جەنگە، جەنگىك لەگەل رووخسارى ناو ئاويئەكەدا بکەيت..!

لەم ھېتان و بردنى ژوورەدا کارتە كۆنەكەي مۆبيلەكەت بېنيئەوہ! خستتەوہ سەر تەلەفۆنەكەت، تەماشات كرد پەيامىكى ئىجگار زۆرت لە ژمارەيەكەوہ بۇ ھاتووە كە نايناسيتەوہ! تۆ ھەر زوو زەنگت بۆ ليدا و پاش ناساندنى خۆت، لە ناوى ئەوان پرسىارت كرد، ئەو لە وەلامدا بە دەنگىكى پر ھەسرەت و كزەوہ وتى؛ "ديمانەت بەخېر، كچە كالاكە!" ديسانەوہ بېستى دەستەواژەي (كچە كالاكە) زرنگانەوہيەك بوو دوور دوور لە گویتدا، كەسىكى لەناو يادەوہريتدا خەبەر كردهوہ! پاش ھەندىك قسەكردن، ھاتەوہ بېرت كە ھەمان كورە نەناسراوہكەيە كە تەنيا جارېك بە تەلەفۆن قسەتان كرد و زۆرتىن شادمانىتان بەيەكترى بەخشى..! ئىستاكە ھەردوو چاوت دەنووقىنيت و ھەول دەدەيت بگەريئەوہ ناو ئىوارەي باخچەكە، دەتەوئ ئەو دەمە بېنيئەوہ يادى خۆت كە ئەو تەلەفۆنى بۆ كردىت و تۆش چەندە خۆشحالبوويت!! ئارامى بە دەمارەكانتدا گوزەر دەكات، ھيور ھيور دەبېتەوہ، ھەستى بەركەوتنى شنەباي ئەو ئىوارەيە ديسانەوہ پېستت ختوكە دەدا، لەرېي دەنگىيەوہ ئاوپرژىنى چيمەنەكەت بېردىتەوہ و تويژالىك ئەشك سەر نىگاي چاوەكانت دەگرېت، وەك ئەو ئىوارەيە لەسەرنوكى پى دەكەويتەوہ سەما، بە ويئەي پەروانەيەكى كىوى ژوورەكە جىديلىت و دەفريت، بەرەو دەرەوہ، دەگەيتە كەنارى باخەكە و نوور لەژېر پېستتەوہ دىتەدەري، شەوق دەدەيتەوہ.

ئىدى سەرتاپا ژيانت گۆرا، بەيانيان بە خەيالى ئەوہوہ خەبەرت دەبووہوہ، پۇژىكى دوور و دريژت بە چاوەروانى ھاتنى ئىوارەوہ بەسەردەبرد، چونكە ھەموو ئىوارەيەك كاتى يەكترىبىنيتان بوو، لەسەر ئىنتەرنېت. ئىوہ لە دوو ولاتى جيا دەژيان و بەرەوړوو يەكتان نەدیبوو. ھەموو پەيوەندىيەكتان لە رېي تەلەفۆن و ئىنتەرنېتەوہ بوو. شەوانە تا درەنگ چاتتان دەكرد. بەدەم بېركردنەوہوہ لىي لەسەر جيگاكەت پالەكەوتيت و چاوەكانت قورس دەبوون، بە دەنگى ھەر پەيامىكى ئەو بۆ مۆبيلەكەت رادەچلەكيت! ھەر لە شەوہكانى سەرەتاوہ پر بووبوون لە خەونى جوان، ئومىد دوو بال بوو لە سنگتاندا روابوو، گەياندبوونىيە ترۆپكى بەختەوہرى و بەدېھىتان. ھىندە قەشەنگ باستان لە پىكەوہ ژيان دەكرد، وەك دوو خواوہندى خۆشەويستى ھەستتان بە خۆتان دەكرد..! بەو جۆرە سالانىكتان بەرېكرد، تا ئىوارەيەك لە مانگى سەرماوہرزدا تۆ بە ديار كۆمپىوتەرەكەتەوہ دانىشتبوويت، بەو نيازەي بېتە خەت، ئەو تەلەفۆنى كرد و وتى كە ئىستا لەم شارەيە كە تۆي لىدەژيت و دەيەوئ پاش نيو كاتژمېرى تر لە جيئەكى ديارىكراو بېينيت!!

پېش ئەو گەيشتتە ئەوئ، لە سەرسوچى شەقامەكە وەستا بوويت و چاوەرئ بوويت، بېت! ئىوارەيەكى تاريك بوو، بەو بېنا بەرزانەوہ چەند گلۆپىك كز دەسووتا، كەس بەدەرەوہ نەبوو،

تەنیا تارمایی كورپىكت دەبىنى لەوبەرى شەقامەكەوہ لەبەردەم دەرگای كۆگایەكدا دانىشتىبوو جگەرەى دەكىشا! لە دوورەوہ پىدەچوو دىقەتت بدات و لە جىي خۆى نەدەجولاً! دەكەوتىتە دوو دللى و گومانەوہ و لەگەل خۆت دەتوت؛ بلىي ئەو بىتت؟! ئەى لەسەرچى وەستاوہ! بۆچى ناىەت؟ خۆم بچمە لاى؟ نا، لەوہناكا خۆى بىتت! لەو كاتەدا و لەلاىەكى ترەوہ ئەو دەركەوت، لەدوورى چەند ھەنگاوىكەوہ كەوتە قسە و وتى:

*بىوورە، درەنگ كەوتم؟

-نا!

*بىنىنىكى لەناكاوى بى بەرنامەىە، بەلام خۆشە، وانىيە؟ ئاخىر من ھەمىشە رقم لە خۆ ئامادە كردن و ئىلتىزاماتە، لىگەرئ كىوى بژىن و قايل نەبىن بەو رۆتىنەى كە ھەىە!..

-بەلى!

كەوتنە رى و لەسەرخۆ ھەنگاوەكانتان تارىكى شەوى شەق دەكرد، نەغمەى دەنگى پر ھەسرەتى ئەو و چرىكەى پر وىقارى تۆ، تاو نا تاوى بىدەنگيان دەشلەقاند و ترس و پارايان پەت دەكرد. دەلىي يەكەمىن جارتە ھاوشانى كورپىك رى دەكەيت، نا پىشتر وەك ئىستا رووینەداوہ لەگەلت كە بتوانىت بەدەمرىوہ گویت لە تەپە تەپى دللى خۆتىت و لە ئىوارەىەكى ناوہختى وادا، بە تووى كراسىكى رەشى تەنكەوہ، ھەست بە بەرزى پلەى گەرمای جەستەت بكەيت!

*ويستم بەر لە ونبوونم بتىنم!

-ونبوونت؟!

*بەلى، پىويستبوو بەر لە تەفروتوونا بوون، لە دىدارىكى گەرم و گوپ و زىندوو دا بتدوئىم. من ھەر كابراىەكى پەرت بووم و قەت خۆم بۆ كۆ نەكراوہتەوہ! ئىستاش بىزار بووم لە نامەى بىگيانى ئەلەكترۆنى، ھەوسەلەى داگرتنەوہى دوگمەكانم نەما و بە سارد و سرى تەلەفون رەقھەلاتووم. من ھەرگىز خۆشىم بە تەكنەلۆژيا نەھاتوہ!..

-بەلام تۆ ..

*تىمبىروانە، قوول سەرنجم بدە و ھەست بە راستى ئەو قسانە بكە كە دەلىيم، ئەو دىرە پەرتانەم لەبىرەكە كە ھەنووكە لىم ھەلوەرى. من ھاتووم ئەوہندەت پى بلىم كە خۆشمويستىت و بە خۆشەويستىت دەسپىرم، ئاخىر شتىك نىيە لەم جىھانەدا كە ئەگەرى ھەلوەشاننەوہى نەبىت، بىبوورە!..

ھەوا زۆر ساردى كردبوو، تووند باوہشت كردبوو بە خۆتدا، ھەلدەلەرزىت و گازت لە روومەتى خۆت دەگرت، قەمسەلەكەى داكەند تاكو تۆ لەبەرى بكەيت، قىوولت نەكرد. دەنگى تەپەى پىلاوہكانى بەسەر ترپە خىراكانى دلندا زال بوو. ھەستت بەغەرىبى دەكرد كە ئەوت لە تەنىشت خۆتەوہ دەبىنى، ھەستت دەكرد ھەرگىز بۆ ساتىكى كەمىش چىيە ئەو كورپەت نەناسىوہ! دواى ئەوہ تا بەردەم شوقەكان لەگەلت ھات و ئەو بە بەھمان رىگاەدا گەرايەوہ و تۆش سەركەوتىتە سەرەوہ بۆ مالەوہ. ھەر كە چوووتە ژوور، بە قورگى پر گریانەوہ خۆتدا بە

قەنەفەكەدا، زنجیرەكەى ملت پچراند و مەدالیاكەت كە ناوى ئەوى لەسەر ھەلكەندرابوو، ماچ كرد، ھەموو قەسەكانىشى لە يەكەم ساتى ناسىنىيەو تا ئەو شەو، دەھاتتەو ەيادت!
لەو ئىوارەيە بەدواو، لەبۆ وشەيەك دەگەرەيت كە پراوپرى پەيوەندى ئىو ەبىت و ئەو ھەست و ھەلۆستانەى پى ناوبنىت! دلت ھىندەى مەزنى ئەو لە چاوتدا، گەرە بوو، بەرامبەرى، ناسىنىت بەرز نرخاند و پاساوت بۆ ھەموو لادانىكى ھىنايەو، تۆ لە قولايى ناخندا ئاواتى ھەموو شتىكى باشت بۆ دەخواست و ئەو عەشقى نىوانتانت وەك مروارىيەك لە شوپىنىكى نھىنى رۆحى خۆندا بۆ تاھەتايە ھەلگرت!

مەخابن ئىتر تۆ ئەوت نەبىنىيەو، ھەر كەسە و بەجۆرىك بەسەرھاتى ئەوت بۆ دەگىرەتەو، ھىندە دزىو باسى دەكەن، خەرىكە پەرت پەرت ببىت بە دەيەھا پارچەو...!
دەشزانىت، ئىستاكە لە ھەر كوئىيەك ببىت، بىرت دەكات، شەوان خەوى لى ناكەوئىت، لە ھەر كاتمىرىكدا چەندىن جار لەژىر لىويىيەو بانگت دەكات، قەدەرى دىز و ژانى وىژدان ھەراسانىان كرددوو، سىگار بە سىگار پىئەكات!

تۆش!! ئىجگار دەكۆكىت، ھەناسەت تونودە و وەختە بخنكىت بە دوكلەى جگەرەكانى، لىرەو، قايم ھەردوو گوئىت گرتوو، كەچى ئەوئەندەى نەماو كەر ببىت بە ببستنى دەنگ و ھەناسەى و ناوت لەو دوروو! بىرى ناكەيت و ھەست دەكەيت خل خل گەرەوئەتەو سەر ھەولدان بۆ گۆران و پەيرەوكردى نەخشە دۆزەخىيەكەت! لەگەل برىك جىاوازى لە فراوانبوونى ئامانجەكاندا و كامل بوونى وىست و ئارەزوت! ئىدى تۆ سىماشت وەك جاران شىواو نەماو، لەبەردەم ئاويئەكەتدا بەخۆت شىوئەيەكت لەسەر رۆوخسارت كىشاو، شىوئەيەك كە دىمەنى لە پالەوانى تراژىدى ترين سىرك دەچىت، دەيوئى پىيان بلئ ببىن خەندە لەتەك گرىانىش ھەلدەكات! پىستىكى برۆنزى سپات، دوو چاوى ھەمىشە فرمىسكاوى گەش بە قەلەمى رەش، بە قەلەملىويكى سووريش قەوسى دەمىك كە ھەردەم پىدەكەنىت!
لە بىرى ئەوئەدائىت كە سنوورىك بۆ سۆزت بكىشىت

تراويلكە = سەراب

* كۆپلە شىعەرىكى (ھەندرىن)